

Cédulák XXX.

– mint emlékezel, Jónást az Úr arra kérte, bízta meg, küldte: – Kelj fel, és menj Ninivébe, prédikálj a város ellen! Ám Jónás szeretett volna elszökni feladata elől, kibújni a hurokból. Miután rájött, ez lehetetlen – elment Ninivébe, s több napon keresztül prédikált a bűnben tobzódó városban. A város lakói azonban már fölismerték, egy oszlop tetejére állították, dőzsölő gazdagok közé, és biztatták: – Nosza, innen mondd, szórjad átkaid! Jónás iszonyú dühe közepette végét jövendölte Ninivének, miképpen az Úr meghagyta, majd levette magát az oszlopról, kiharzott a városból. A sivatagban várta hajnalról hajnalra, miképpen lobban lángra a bűn fészke, és ég végre vörös lánggal Ninive. Ám ez – bár múltak a napok – egyre csak elmaradt. Hogy egyre csak együtt ébredt a várossal, s nem annak üszkös gödreivel – nagyon rosszul esett Jónásnak, igen megharagudott. Így imádkozott az Úrhoz: – Ó, Uram! Gondoltam én ezt már akkor, amikor még hazámban voltam! Azért akartam először Tarsísba menekülni, mert tudtam, hogy te kegyelmes és irgalmas Isten vagy, türelmed hosszú, nagy a szereteted, és még a rosszat is megbánod. Most azért, Uram, vedd el az én életemet, mert jobb meghalnom, mint élnem! Az Úr azonban ezt kérdezte: – Igazad van-e, hogy haragszol?! Azután kiment Jónás a városból, letelepedett a várostól keletre, készített ott magának egy kunyhót, és odaült az árnyékába, hogy lássa, mi történik majd a várossal. Az Úristen pedig úgy intézte, hogy egy bokor nőjön Jónás fölé, árnyékot tartva a feje fölött, megvédve a rosszuléttől. Jónás nagyon örült a bokornak. Isten azonban úgy rendezte, hogy másnap hajnalhasadáskor egy féreg megszúrja a bokrot, és az elszáradjon. Amikor kisütött a nap, Isten úgy intézte, hogy tikkasztó keleti szél támadjon. Jónás napszúrást kapott, ájuldozott, a halált kívánta magának, és azt mondta: – Jobb meghalnom, mint élnem! Akkor Isten ezt kérdezte Jónástól:

– Igazad van-e, amikor haragszol e miatt a bokor miatt? Ő így felelt: – Igazam van! Haragszom mindhalálig! Az Úr ezt mondta: – Te szánod ezt a bokrot, amelyért nem fáradtál, és amelyet nem te neveltél; amely egy éjjel felnőtt, másik éjjelre pedig elpusztult. Én meg ne szánjam meg Ninivét, a nagy várost, amelyben több mint tizenkétszer tízezer ember van, akik nem tudnak különbséget tenni jobb és bal kezük között? És ott a sok állat is! Így magyarázta kegyelmét az Úr, amitől Jónás elszontyolodott. A szörnyű város, mint zihálva roppant eleven állat, nyúlt el a homokban... s te most tudsz többet szólni?

– Gustav Aschenbach velencei nyaralása, mint Thomas Mann elmeséli, a megváltó halálba torkollott. A kiváló, mi több világhírű író fáradtsága váratlanul megakadályozta, hogy folytassa a feszített tempójú munkát – pihenni kényszerült. Velence, lagúnák, tenger – pihenés. Az elme persze nem indul be vagy nem áll le parancsszóra. Éppen Ciceró szavain gondolkodott, a lélek szüntelen mozgásán, melynek olykor világos törekvései vannak, máskor meg céltalan... de nem ritkán álmainkat is elbirtokolja. Ilyenkor aztán fuccs a boldogító ellazulásnak. Sőt feszültségbe torkollik minden. Pedig egy fennkölt mű alkotója emelkedett örömhöz szokott. Alacsonyrendű örömek, közönséges vonzások az ily magas röptű lelkeket nem jellemzik. Ezért is fogadta értetlenül egy fürtös hajú, rejtélyes tekintetű tizenéves fürdőző fiú iránt föllobbant érdeklődését. Mit érdeklődést, a szemét nem bírta levenni róla! Erővel fordult el tőle, és méltóságát megőrizve – kényszerűen viselte a világhír kötelezettségét. De nem belül – lelkében tombolt a vágy, látni, érinteni, dédelgetni kívánta azt a fiút – érthetetlen! Volt asszony az életében, de már régtől fogva odaát, így magányos, sivár évtizedek mögötte. És most ez a nyomasztó vágy! Már-már odáig jutott, hogy leplezetlen érdeklődésének dadogva

hangot adott, mert nem bírta ellenállni! S folyvást szűkülő vágyakozása felemésztette erejét. Talán a végtelen ideje magára kényszerített önfegyelmzés vitte sírba, de ott a vízparton vágyakozástól bódultan érte a halál. Távozását kegyeletteljes tisztelttel fogadta a világ...

– Jézus Pilátus előtt – Bulgakov leírásában: „Nos, teszerinted tehát Marcus, a Patkányölő, a hidegvérű és lelketlen gyilkos, mindazok, akik mint látom – s a prokurátor Jesua véraláfutásos arcára mutatott – összeverték téged a beszédeért, Dismas és Gestas, a latrok, akik cimboráikkal négy katonát megöltek, végül Júdás, az alias áruló... szerinted ezek mind jó emberek? – Igen – felelte a rab. – És eljő az igazság országa? – Eljő, hégemón – felelte határozottan Jesua. – Sose jön el! – üvöltött fel Pilátus olyan félelmetes erővel, hogy Jesua hátrahőkölt. [...] még jobban fölemelte vezénylestől berekedt hangját, hogy odakint a kertben is meghallják: – Bűnös vagy! Bűnös! Bűnös! – Majd halkán megkérdezte: – Jesua Ha-Nocri, hiszel te valamiféle istenekben? – Egy az Isten, felelte Jesua. Őbenne hiszek.”

Pilátus félt. Jesua is megrettent (emberből volt), megérezte, megölnék. De nézeteiben nem ingott meg soha, hirdette a népnek. A Sátán sem volt képes semmilyen ígérettel elcsábítani. Kövessétek Őt, legyetek rendíthetetlenek! Uram, mifelénk a sokat próbáltak is azt mondják – csak akkor kell hősnek lenni, ha muszáj. Mifelénk a világ forgandó. Gyarló módon csak élni akarunk, nézeteinket gyakran megtartjuk magunknak. Az igazság országa? Ahhoz az út rendre gyilkolásba torkolt. Nélküled nem jutunk semmire, esendők vagyunk, elfogultak. Mégis, haragod ne sújtson, mert elvész mindenünk. Légy hozzánk kegyes!

– a héber mítoszok egyike szerint: ...kezdetben Isten számos világot teremtett, de egymás után összerombolta őket, mivel egyik sem elégítette ki. Mindegyiket emberek lakták, ezernyi nemzedék, de ezeket Isten mind kiirtotta, emléküket sem hagyván meg. E teremtési kísérletek után Isten egyedül maradt az Ő nagy nevével, s végül felismerte: csak olyan világ elégítheti ki, mely bűnbánati lehetőséget nyújt az embernek. Ezért Isten, mielőtt újakezdte volna, hét dolgot teremtett: a törvényt, a gyehennát, az édenkertet, az

isteni trónust, az égi sátrat, a Messiás nevét és a bűnbánatot... ennyi az idézett szöveg, amely érdemes figyelmünkre. Hivatalos értékelésre természetesen a rabbik méltóak, de mégis... Isten e leírásban emberi tulajdonságokat mutat. Alkot és rombol, hogy írmagja sem maradjon előző építményének. Értékeli önnön munkáját, megígéri, amit tett, de csak Ő választja széjjel – mit tett jobb s mit bal kezével... Mielőtt sokadjára megteremti az embert, törvényt alkot, amely az Ő tanácsadója. Egyben a rend, a világ és az ember rendjének foglalata. S a legfőbb, az ember bűne bocsánatot nyerhet, nem kell folyvást bűnösként élnie, fohászkozhat Teremtőjéhez – bocsánatot nyerhet. Az ember tévelyeg és vétkezik. Ám ha fölismeri, mit tett – könyörgése meghallgatásra talál. Újrakezdheti, nem kell föltétlenül elbuknia. Ki van számára találva a világ... Bűnét követheti büntetése itt vagy odaát, miként bocsánata. Isten nem hagyja magára az embert – a teremtmény sem Őt. Ha mégis elfordulnak...

– „Ez avégett történik, mondják ők, hogy / Jézus legyen az összekevert dolgok / megkülönböztetésének elsőszülött áldozata.” Basziliidész tana, jelöli forrását C. G. Jung. A dolgok összekeverése rendkívül messzire vezető jelölés. A Teremtés rendjének megbomlására utal. A földi világ egykori állapotához képest, amely mára fölmérhetetlen mértékben elromlott, lásd környezetszennyezéstől az emberi világ erkölcsi rendjének fölbomlásáig. Az ember egyedül, isteni segítség nélkül képtelen az igazra és jóra, szeretetre alapozott világot fölépíteni és megtartani. Mindennapjaink megszokott jellemzője az önérdék mint vezérlő elv, mely alapján rendeződnek céljaink, választjuk az eszközöket. Hisszük, ha én nem segítek magamon, más nem teszi. Tömegtársadalmakban élünk, mind ez ideig nem jött létre harmonikus béke, a javak rendezett elosztása, az általános, békés együttlét. A vagyoni szakadékok, a szabályos életkörülmények békés megteremtése a leszakadtak számára szinte lehetetlen – kínálja magát az erőszak, a csalás, az „ahogy lehet”-érvényesülés. Az eddigiekben minden egyetemes boldogságot ígérő politikai rend kőkemény diktatúrába torkollott. Fasizmus, kommunizmus vagy Észak-Korea, és még mi minden a világban... Jézus az engesztelhetet-

len rendet hirdette, ahol csak az vethet követ a bűnösre, aki nem vétkezett. De akkor büntetlen marad! Az ember közösségi és békétlen teremtmény. Jövönk?

– nálam is idősebb barátommal beszélgetünk (ő kezdte) a rendszerváltás előtti vagy az azt követő egy-két évtized újságíróiról. A Professzor alig tud nevetet, tőlem várja a segítséget, valahogy úgy, mint sok évig főnöke, néhai Petri professzor, aki akkor folyvást tőle várta ezt, mondván: tudod, kiről beszélek? Az a német kolléga, volt itt nálunk is vendégségben vagy 5 éve, esetleg 8, nagyon szerette a halat persze a pálinkát! Emlékszel, olyan fura fickó, valami Hans... Szóval így keresünk egy újságírónőt, aki könyveket is írt orvosokról, ő látta ezeket a könyveket, de nem olvasta... Később visszahívtam a megfejtéssel. Ismertem, akiket most névtelenül emlegetünk, félig-meddig köztük éltem, röstelkedve nem emlékszem nevükre. Jászai Mari pontos és szomorú mondása jut eszembe, miszerint a színész, ha lelép a világot jelentő deszkákról – olyan lesz, mint a tavalyi felhő... Nem kell mondanom, tavalyi óra emlékeztem, és Fedák Sárira, de utána néztem. És az újságírók is, mint a színészek... a percet szolgáljuk, a jelent. Később? Kivel miről beszéltél tavaly, előtte? Vannak kivételes személyek, arcra, névre, témára emlékezők. De ezt ne kérd számon az olvasótól! Próbára teszem magam: ha megnézem a lap utolsó oldalát, emlékszem rá néhány perc múlva? Lesújtóan kevésre. Tegnap tán: a lódarazsak betörték az USA-ba, de már a maira rá kellett kérdeznem. Így hallom a fölhívást – jógázzon együtt a kecskéjével!

– ó, ha akkor tudtam volna, milyen rendkívül fontos lesz nekem az a régi ház! De eszembe sem ötlött. Ugyan mit jelent egy ház, ha egyszer elköltözől onnan? Nem fogják lebontani, az ott maradó szüleid, testvéreik életében bizonyosan nem, ahhoz túl nagy, különben is a környék egyik legszebb építménye, messziről látszik, és nem csak azért, mert naponta bejárhattad. Más lakásokba nem mehettél, nem is akartál, de a régi, kopott falépcsőn, a tágas, csöndes padláson, ahol a galambjaidat is tartottad, az udvari kis épületben, a teraszon, ezt kellett volna először említeni, sőt a nagy tetőről is kinézhetél! Elláttál a ligetig! És

azok a tavaszi reggelek, amikor csak úgy mezítlábasan beleléptél egy apádtól levetett szandálba, s irány a töltés! Érezted, kezdődik a nap! A belátható világ persze gyönyörű volt. Vagy a kora esti kerékpározások a vastoronyig, olykor legurulni a Bertalan karcsú kőoszlopánál az ártéri erdőbe, a hallgatag, vénséges fűzfák közé... A Tisza túlfelén „brummog a böggő”, te még szeszt sem ittál az érettségi bankettig. De legurulhattál egészen a partig, a Tisza ott nyaldosta a selymes homokot, ismerted jól. A töltés mellett futó járdát is tapostad eleget, töredezett köveit sok helyen moha fedte – eszedbe nem jutott, vigyázz, csúszik! Belenőtél e tájba, egyek voltatok. Újszeged. A töltést néhol sorompó zárta le az autók elől – fehérre meszelt oszlopán ülve beszélgettetek. Enni legjobban a szürke kőteraszon szerettél. És este, sötétedés után néztétek a ház sarkán álló lámpaoszlop ketős ágát, olyan békésen sütött... Istenem, mire emlékeznél még, ha alaposan megfigyeled a házat, ahol majd másfél évtizedig éltél...?

– Albert Camus úgy vélte, a háborúk és járványok mindig váratlanul törnek ki, készületlenül találva az embereket. Nem akarjuk elhinni, hogy mindennapi életünk, amelyre pedig annyit panaszkodunk – felborulhat! A mostani járvány kitörésekor is többen úgy vélték, fölfújtt ügy, a médiának kell a szenzáció! De ugyan honnan is sejthetnénk, ki készítene fel bennünket – ami ránk vár, tudható? Ki látja előre? És ha téved – bukta egy életre a jósnak. Régi képeket nézegetek a hajdani Szegedről az egyik portálon. Boldogságos anyuka tolja a babakocsit, szépséges a világ, éppen három évvel a második világháború kirobbanása előtt... Anyuka rátalált új arcára, ismét vonzó, szép asszony, előtte gyermeke, általa az ígéret, neki majd sikerül! A virágzó édesanya számíthatott volna világméretű öldöklésre? Lehetett volna készülni arra, ami történt? Anyák, ne szüljetez gyereket? Amikor anygali tudatlansággal érkezünk erre a világra – lelkünk mélyén minden jót remélünk. Sok év után tanuljuk meg, bármi történhet! Ifjú-, majd felnőttkorunk ereje, életenergiája átsegíthet mindenben... vagy nem. A frontot, hadifogságot is túléltek sokan, ezrek, tízezrek a százezrekből és megnyomorítva testileg, lelkileg egy életre... Nekik szólni, mi vár rájuk? Nem lehet, a haza védelme előbbre való ná-

lam. Pár év különbséggel éppen engem is tolhatt volna Édesanyám abban az ismerős formájú kocsiában... Az életben jobbra nincs visszaút. Talán ha olykor esélyt kapsz valamit helyretenni, tisztességgel lezárni. Különbözik élsz tudatlanul, jobb, ha nem is tudod, milyen szakadékok között. Mégis remélsz? Amíg teheted... és dolgozz, amíg engedik!

– Trianon 100. Mint az afrikai marhapásztorokkal, úgy bántak velünk. Na persze európai jogok meg értékek, netán emberi jogok, ki ne felejtsem! Az anyanyelv használatának joga mindenkit megillet! Egy okos ember, mint mondta, filozófus kifejti: állami létünk köszönhetjük nekik, mert a románok és szerbek már megszállták az országot, ha nincs Trianon – nincs ma Magyarország! Igaz, ezer éve itt voltunk már, de hívott valaki? A művelt Nyugat akadályozta meg a szláv folyosót is, mondjuk, Komárom, Keszthely, Pécs

között! A francia katonák állomásozása Szegeden, különben a szerbeké lett volna, mint ahogy Újszegedről is csak Trianon miatt mentek ki! Na, ugye. És az is bűnünk, hogy a törökök kiűzése után, egészen 1919-ig, mi folyvást és folyvást magyarok akartunk lenni! Ahelyett, hogy európaiak! Igaz, közben osztrák gyarmat voltunk, de akkor is! És „fáziskülönbség” alakult ki a magyarok és a velünk élő nemzetiségek között! Mert mi már 1848-ban besokalltunk Bécsből, ők meg csak jó fél századdal később! És egyáltalán, mi Kossuth apánkat éltettük, pedig szegény Széchenyit kellett volna! Ő volt Európa. Csak a baj volt, s mi tagadás, van velünk most is, mondja a sok elnyomott okos – gyerekeink, kivált unokáink már csak a kütyüket nyomkodják. És ebben közösek kortársaikkal a világon – mindenütt ez számít. A múlt elveszett, nincs. Talán övük lesz a jövő, a gyökérteleneké, talán megosztott lesz ez is, ki tudja?

Futótűz